

FİKİR VE MUHASEBE DERGİSİ

SAYI 1

AYNI VATAN

Farklı Sesler, Ortak Gelecek

DOSYA KONUSU

NE UMDUK, NE BULDUK?

Farklı mahallelerin birbirini
yok saymadan konuşabildiği bir ilk sayı.

Genel Yayın Yönetmeni: Cevdet Tellioğlu

EDİTÖRDEN

İlk sayımızın teması “Ne Umduk, Ne Bulduk?”.
Busoru,sadecebirmuhasebedeğil;aynı zamanda bir yön arayışı.

Cevdet Tellioğlu

Genel Yayın Yönetmeni

AYNIVATAN NEDEN VAR?

Birlikte yaşadığımız toplumun farklı mahallelerinde, çoğu zaman farklı dillerle konuşuyoruz. Aynı şehirde, aynı ülkede, hatta aynı sofrada oturduğumuz hâlde birbirimizi duymadığımız, anlamadığımız, bazen tanımadığımız bir dönemden geçiyoruz. İnsanlar birbirine bakıyor ama çoğu zaman birbirini görmüyor. Dinliyor gibi yapıyor ama aslında kendi cevabını hazırlıyor. Hüküm veriyor ama anlamaya yanaşmıyor. İşte bu yüzden AYNIVATAN'ı yalnız bir dergi olarak değil, bir iletişim köprüsü olarak kurduk.

Bu dergi, birbirini hiç duymamış seslerin ortak bir zeminde buluşabileceği bir alan olsun istedik. İnancıyla, düşüncesiyle, kültürüyle, yaşam tarzıyla, geçmiş tecrübesiyle ve gelecek tasavvuruyla farklı olan herkesin; önyargılarını bir kenara bırakıp birbirini anlamaya çalışabileceği bir zemin...

Çünkü artık biliyoruz ki bir ülkeyi yalnız ekonomik krizler, siyasi çekişmeler ya da dış müdahaleler yormaz. Bir ülkeyi asıl yoran şey, insanların birbirine güvenmeyi bırakmasıdır.

12 EYLÜL'E GİDEN YOL

İlk sayımızda bu yüzden büyük ve kolay cevaplanamayacak bir soru soruyoruz: Ne Umduk, Ne Bulduk? Bu soru yalnız geçmişe ait bir soru değildir. Yalnız 12 Eylül'e, yalnız sağ-sol çatışmasına, yalnız o günlerin acılarına ait değildir. Bu soru, bugünün de sorusudur. Çünkü geçmişte bizi birbirimize düşüren sebeplerin bir kısmı biçim değiştirmiş olarak bugün de hayatımızın içinde duruyor.

12 Eylül'e giden yolda Türkiye yalnız bir siyasi kriz yaşamıyordu. Aynı zamanda toplumsal bir güven krizinin içinden geçiyordu. Üniversiteler kamplara ayrılmıştı. Fabrikalar ideolojik cephelere dönüşmüştü. Mahalleler birbirine kuşkuyla bakmaya başlamıştı. Gençler, memleketi kurtarma heyecanı ile yola çıkıyor; fakat çoğu zaman karşısındaki gencin de aynı ülke için kaygı taşıyabileceğini göremiyordu.

Bir taraf vatan elden gidiyor diye korkuyordu. Bir taraf adalet yok oluyor diye öfkeleniyordu. Bir taraf inancın ve ahlakın hayatın dışına itildiğini düşünüyordu. Bir taraf devletin baskısını, bir taraf devletin zayıflığını görüyordu. Kimi güvenlik istiyordu, kimi özgürlük. Kimi düzen arıyordu, kimi adalet. Kimi ekmeğinin peşindeydi, kimi kimliğinin, kimi inancının, kimi geleceğinin... Aslında herkes bir şey umuyordu.

“

**Konuşmadan
anlayış
doğmaz,
anlamadan da
ortak gelecek
kurulmaz.**

NE UMDUK, NE BULDUK?

EDİTÖRDEN / DEVAM

12 Eylül'e giden sebeplerden
bugüne uzanan ortak
muhasebe

“Bumuhasebe,suçlamakiçindeğil; geleceği daha sağlam inşa edebilmek için.”

NE UMDUK?

Daha güçlü bir Türkiye umduk. Daha adil bir düzen umduk. Daha özgür bir ülke umduk. Daha güvenli sokaklar umduk. Daha ahlaklı bir toplum umduk. Emegin karşılığını aldığı, inancın hor görülmediği, düşüncenin susturulmadığı, devletin adil, milletin huzurlu olduğu bir gelecek umduk.

Peki ne bulduk? Yarım kalmış hayatlar bulduk. Evine dönemeyen gençler bulduk. Kapısında haber bekleyen anneler bulduk. Korkuyla büyüyen çocuklar, susmayı öğrenen mahalleler, birbirine selam vermekten çekinen insanlar bulduk. Ardından gelen 12 Eylül'de ise düzen umuduyla gelen ağır bir sessizlik bulduk.

NE BULDUK?

Bu muhasebe, kimseyi suçlamak için yapılmıyor. Bu dergi bir mahkeme salonu değildir. Kimseyi sanık sandalyesine oturtmak, kimseyi beraat ettirmek gibi bir niyetimiz yok. Çünkü tarih, yalnız suçlu ve masum arayarak anlaşılacak kadar basit değildir. İnsan hikâyeleri, dönem şartları, korkular, umutlar, dış etkiler, iç zayıflıklar, ideolojik körlükler ve devlet refleksleri birlikte okunmadan gerçeğin tamamı görülemez.

Bugün geriye dönüp baktığımızda asıl sormamız gereken soru şudur: Bizi 12 Eylül'e götüren yalnız sokak çatışmaları mıydı, yoksa birbirimizi anlamayı çok daha önce bırakmış olmamız mıydı?

Bir toplum konuşmayı kaybederse, önce kelimeler sertleşir. Sonra yüzler gerilir. Sonra sokaklar ayrışır. Sonra insanlar birbirini insan olarak değil, bir etiket olarak görmeye başlar.

BUGÜNE KALAN DERS

Oysa her etiketin arkasında bir insan vardır. Bir anne vardır. Bir baba vardır. Bir öğretmen, bir işçi, bir öğrenci, bir esnaf, bir memur, bir komşu vardır. Herkesin kendi hikâyesi, kendi korkusu, kendi haklılık duygusu, kendi yanlılığı ve kendi yarası vardır. AYNIVATAN işte bu yaklaşımla bugüne ve geleceğe bakmak için yola çıkıyor. Ama yaraları kaşımak için değil; onları anlayarak iyileşme imkânı aramak için.

Bugün yeni bir çağdayız. Sokakların yerini ekranlar, kahvehanelerin yerini dijital mahalleler, eski propaganda araçlarının yerini algoritmalar aldı. Fakat insanın temel meselesi değişmedi. İnsan hâlâ güven arıyor. Adalet arıyor. Aidiyet arıyor. Saygı görmek istiyor. Dinlenmek istiyor. Yok sayılmamak istiyor.

**AYNIVATAN; taraf olmak için değil, tarafların birbirini duyabileceği
bir zemin kurmak için yola çıkıyor.**

Bu dergi, geçmişi suçlamak için değil; anlamak, ders çıkarmak ve ortak geleceği daha sağlam kurmak için var. Çünkü aynı vatanda yaşamak, aynı düşünmek değil; aynı geleceği birlikte kurabilmektir.

JENERİK

/ KÜNYE

Yayın kimliği, ekip bilgileri ve bu sayının akış planı

“Dergi; sadece yazıların değil, emeğin, niyetin ve sorumluluğun da kayıt defteridir.”

YAYIN KİMLİĞİ

Dergi Adı
AYNIVATAN
Yayın Türü

Fikirvemuhasebe dergisi

Sayı 1

Dosya Konusu

Ne Umduk, Ne Bulduk?

Yayın Periyodu

Üç aylık

Dil

Türkçe

YAYIN EKİBİ

Genel Yayın Yönetmeni
Cevdet Tellioğlu

Editör
Esra Nur Gencal

Editör Y
Berra Tellioğlu

Görsel Yönetmen

Buse Karalı

Tasarım

Stüdyo TC

İLETİŞİM

E-posta
cevtettel61@gmail.com

whatsapp
0552 877 08 77

Yasal Not

Dergide yer alan yazı, görüş ve değerlendirmeler yazarlarının kendi sorumluluğundadır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

BU SAYININ AKIŞI

KAPAKTAN KAPANIŞA

Kapak

Editörden

Jenerik / Künye

İçindekiler

Yazarlarımız

Dosya Giriş Spread'i

Dosya Yazıları

Dosya Devam Sayfaları

Tarihte Bugün

Geçiş Sayfası / Yeni konu

Gündem

AynıVatan Nabzı

Fotoğraf

Karikatür

Yarına Dair Sözümüz Var

İçindekiler

08**AÇILIŞ****Neden AynıVatan?**

Cevdet Tellioğlu

14**DOSYA****NeUmduk,Ne Bulduk?**
Farklı Mahallelerden Yorumlar**28****TOPLUM****Kutuplaşma Çağında**
Birlikte Yaşamak
Derya Şahin**36****EKONOMİ****Beklenti ve Gerçeklik**
Türkiye Ekonomisine Dair
Emre Aksoy**44****GENÇLİK****GençlerNe Düşünüyor?**
Seda Onat**52****KÜLTÜR****Hafızamız, Hikâyemiz,**
Yarınlarımız
Nazlı Elmas**60****DIŞ DÜNYA****Dünyada Neler Oluyor,**
BiziNasıl Etkiliyor?
Burak Arslan**68****PORTRE****İlhamVeren İnsanlar**
Ali Çalışkan**74****KİTAPLIK****Okuduk, Düşündük**
Ayşe Betül Kırca**78****SON SÖZ****Yarına Dair**
Cevdet Tellioğlu

YAZARLARIMIZ

Yazılar, mahlas isim kullanmış olsa dahi, iletişim yolu ile gönderdiği yazılar mecra esas alınarak, sadece yazarın kendisini bağlar.

Cevdet Tellioğlu

İletişim Stratejileri Uzmanı

Milliyetçilik, medeniyet, devlet-toplum ilişkileri, yerel kalkınma, teknoloji-yapay zekâ, strateji ve gelecek tasavvurları üzerine yazar. Farklı fikirlerin aynı ülke zemininde, hakaret dilinden uzak olarak konuşabilmesini savunur.

Rauf Ergin

Medeniyet, ahlak,din, düşünce tarihi ve toplum felsefesi üzerine yazar. İslam düşüncesi ile modern dünyanın meselelerini birlikte değerlendirmeye çalışır.

Feride Aksu

Toplumsal hafıza, aile, mahalle kültürü, kadın deneyimleri ve gündelik hayatın görünmeyen hikâyeleri üzerine yazılar kaleme alır.

Tarık Ünal

Güvenlik politikaları, terör, hibrit savaşlar, siber güvenlik ve milli güvenlik stratejileri üzerine analizler kaleme alır.

Ahmet Usta

Hayatın içinden konuşur. Sokak, esnaf, mahalle, gündelik hayat ve halkın vicdanını temsil eden yazılar yazar.

Aybars Kansu

Jeopolitik, SoğukSavaş, küresel güç mücadeleleri, istihbarat savaşları ve uluslararası sistem üzerine çalışır.

Orhan İleri

Liberal demokrasi, bireysel özgürlükler, piyasa ekonomisi ve sivil toplum üzerine yazar.

Nevin Arslan

Kadın hareketleri tarihi, sosyal dönüşümler ve aile-toplum ilişkileri üzerine yazar.

Hüseyin Kaya

Askeri tarih, harpdoktrinleri, savunma stratejileri ve savaşların toplumlara etkileri üzerine çalışır.

Deniz Alp

Strateji, geleceksenaryoları, küresel eğilimler ve devletlerin uzun vadeli dönüşümü üzerine yazar.

Selçuk Önder

Sanayipolitikaları, üretim ekonomisi, teknoloji yatırımları ve kalkınma stratejileri üzerine çalışır.

Murat Akın

Dinlertarihi, inanç sistemleri ve medeniyetler arası etkileşim üzerine çalışır.

Nuri Talay

Milliyetçi düşünce, devlet, millet, tarih şuuru, vatan kavramı ve toplumsal aidiyet üzerine yazar. Türkiye'nin yakın tarihindeki kırılmaları ülkücü ve milliyetçi gelenek perspektifinden değerlendirir.

Esra Nur

Klinik psikolog

Toplumsal psikoloji, travma, kutuplaşma, aidiyet, korku ve insan davranışları üzerine yazar. Büyük toplumsal olayların insan zihnindeki karşılığını inceler.

Sait Elçi

Doğu veGüneydoğu Anadolu'nun sosyal yapısı, bölgesel kalkınma, kimlik meseleleri ve taşra sosyolojisi üzerine çalışır.

Behçet Moran

Emek dünyası, işçihareketleri, çalışma hayatı, sendikal haklar ve üretim ilişkileri üzerine yazar.

Levent Arca

Batımedeniyeti, Avrupa tarihi, kurumsallaşma, demokrasi ve uluslararası ilişkiler üzerine analizler yazar.

Eren Saygın

Yapay zekâ, teknoloji, dijital kültür, girişimcilik, eğitim ve geleceğin toplumları üzerine yazılar kaleme alır.

Kerem Aksoy

Kapitalizm,girişimcilik,yatırım, serbest piyasa ve ekonomik rekabet üzerine yazılar kaleme alır.

Serkan Toprak

Tarım, gıda güvenliği, kırsal kalkınma ve üretim politikaları üzerine yazılar kaleme alır.

Cemre Alkan

Seküler düşünce, inançtartışmaları, felsefe ve bireysel özgürlük alanlarında yazılar yazar.

İpek Tansu

Teknoloji etiği, yapayzekâ, dijital toplum ve insan-teknoloji ilişkileri üzerine yazılar kaleme alır.

Hakan Erdemir

Uzakdoğu uzmanı

Çin, Japonya, Kore ve Asya'nın yükselen ekonomik-siyasi modelleri üzerine analizler yazar.

Ahmet Yıldırım

Tarihçi

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan siyasi, ekonomik ve toplumsal dönüşümler üzerine yazılar kaleme alır.

Mahir Sönmez

Emek, sınıf, adalet, sendikal hareketler, toplumsal eşitsizlik ve sosyal düşünce alanlarında kalem oynatır. Sosyalist düşünceyi savunurken eleştirel muhasebeden kaçınmaz.

Mehmet Reşat

Kamuyönetimi,devlet gelenekleri, bürokrasi, güvenlik politikaları ve devlet-toplum ilişkileri alanlarında yazar.

Ozan Erdem

Sosyolog

Kentleşme, göç, gençlik hareketleri, toplumsal dönüşüm ve kültürel değişim alanlarında yazar.

Handan Vural

Hukukçu

Hukuk devleti, anayasa, temel haklar, özgürlükler ve demokratik kurumlar üzerine yazılar kaleme alır.

Faruk Nizamoğlu

Ortadoğu uzmanı

Ortadoğu toplumları, mezhepler, devlet yapıları, bölgesel çatışmalar ve medeniyet tartışmalarıüzerine yazar.

Selman Arda

Medeniyet okumaları, Doğu-Batı düşünce tarihi ve kültürel dönüşüm konularında yazar.

Defne Karaca

Kadınçalışmaları, toplumsal roller, modernleşme ve kadın hareketleri üzerine yazar.

Erhan Çelik

Enerji, doğal kaynaklar, enerji güvenliği ve küresel enerji rekabeti üzerine analizler yazar.

Bora Yeşil

Çevre,iklim, sürdürülebilirlik, doğal kaynaklar ve gelecek nesiller üzerine çalışır.

Kaan Erbil

Start-up ekosistemi, inovasyon, girişimcilik ve yeni ekonomi modelleri üzerine yazar.

Burak Sezgin

Afrika uzmanı

Afrika ekonomileri, doğal kaynaklar, yeni jeopolitik rekabet ve kalkınma modelleri üzerine yazar.

AYNIVATAN

SAYI 1

HAZİRAN 2026

DOSYA KONUSU

NE UMDUK, NE BULDUK?

Farklı mahallelerin birbirini
yok saymadan konuşabildiği bir ilk sayı.

FARKLI SESLER
ORTAK GELECEK

TÜRKİYE'NİN
KONUŞMAYA İHTİYACI VAR

Genel Yayın Yönetmeni
Cevdet Tellioğlu

NE UMDUK, NE BULDUK?

Farklı mahallelerin umutları,
kırgınlıkları
ve ortak gelecek arayışı üzerine.

Yazan: Derya Şahin

Toplumsal gözlem ve saha notları

“Konusmadan

kurulmaz.

Birmahallede oturup başka birmahalleye dair hüküm vermek ne kadar kolaysa, oranın insanını anlamak o kadar zor. Bugün şehirlerimizin en büyük ihtiyacı tam da bu zorluğu göze alacak bir cesaret: karşımızdakini tanımadan, dinlemeden, hüküm vermekten vazgeçmek.

Son aylarda farklı mahallelerde uzun süreli gözlemler ve derinlemesine görüşmeler yaptım. Kimi yerde bir çay ocağında, kimi yerde bir evin mutfağında, kimi yerde parkta çocukların sesleri arasında... Her yerde aynı soru karşıma çıktı: “Ne olmasını bekliyorduk, neyle karşılaştık?”

Kimi mahallelerde insanlar daha çok güvenlik, istikrar ve iş imkânı bekliyordu.

Peki ya kırgınlıklar? Birçok hikâyede devletle kurulan mesafe, kurumlara duyulan güvensizlik ve temsil edilmediği hissi öne çıkıyordu. “Bizi anlamıyorlar” cümlesi, neredeyse her görüşmede duyduğum ortak bir sızıydı. Bu sızı, zamanla umudu kemiriyor, yerini kabullenmeye bırakıyor.

Ama tüm bu tabloya rağmen, dikkat çekici bir başka gerçek de var. İnsanlar konuşmak istiyor. Farklı fikirlerle bir araya gelmekten, anlamaktan, birlikte üretmekten vazgeçmiş değiller. Gençler özellikle değişim istiyor; ama bu değişimin yukarıdan dayatılmasına değil, birlikte inşa edilmesine inanıyorlar.

Ortak gelecek, soyut bir ideal değil; gündelik hayatın küçük pratiklerinde mümkün. Birlikte konuşabildiğimizde, önyargılarımızı tartışabildiğimizde, farklılıklarımızı tehdit değil zenginlik olarak görebildiğimizde...

Mahallelerdeki kültür buluşmaları, gençlik atölyeleri, ortak temizlik günleri ya da birlikte düzenlenen yerel festivaller, bu yüzden kıymetli. Çünkü güven, birlikte geçirilen zamanla büyüyor.

Bu yazı, bir sonuç değil; bir davet. Daha çok dinlemeye, daha çok anlamaya ve birlikte düşünmeye davet.

KİLİM, NEDEN YIRTILDI?

ettiler.

“

Bir ülkenin başına gelen en büyük felaket fakirlik değildir.

Yazan: Cevdet Tellioglu

İltişim Stratejileri Uzmanı

Her Deseni Milletimin Bir Bölümünü Temsil Eden Kilim, Neden Yırtıldı?

Bir ülkenin başına gelen en büyük felaket fakirlik değildir. En büyük felaket savaş da değildir. En büyük felaket dış müdahale de değildir. Bunların hepsi ağırdır. Bunların hepsi yıpratıcıdır. Ama bir millet için en büyük tehlikelerden biri, aynı ülkenin insanların birbirini anlamayı bırakmasıdır.

Çünkü insanlar birbirini anlamayı bıraktığında önce konuşmalar değişir. Sonra bakışlar değişir. Sonra ilişkiler değişir. Sonra sokaklar değişir. Sonra ülke değişir. Ve çoğu zaman bu değişimin farkına varıldığında iş işten geçmiş olur.

Bugün dönüp geçmişe baktığımızda bunun birçok örneğini görüyoruz. Sağcılar kendi hikâyelerini anlatıyor. Solcular kendi hikâyelerini. Muhafazakârlar kendi hikâyelerini. Aleviler kendi hikâyelerini. Devlet kendi hikâyesini. Her bölgenin insanı kendi hikâyesini.

Aslında hepsi doğrudur. Ama hiçbirisi tek başına gerçeğin tamamı değildir. Çünkü bir ülkenin gerçeği, tek bir pencereden görülemeyecek kadar büyüktür.

Bu dosyayı hazırlarken kendime sık sık şu soruyu sordum: Gerçekten ne oldu? Ama daha önemlisi şu soruyu sordum: Biz gerçekten ne yaşadığımızı anlayabildik mi?

Çünkü bazen insanlar yaşadıkları olayları değil, yaşadıklarına dair anlatılan hikâyeleri hatırlar. Bir nesil boyunca aynı cümleleri tekrar ederiz. Aynı suçlamaları tekrar ederiz.

Aynı savunmaları tekrar ederiz. Fakat çok az kişi durup şunu sorar: O gün gerçekten ne düşünüyorduk? Ne hissediyorduk? Neye inanıyorduk?

Ve bugün dönüp baktığımızda hâlâ aynı yerde miyiz?

BİZ VATAN ELİMİZDEN GİDİYOR SANIYORDUK

Yazan: Nuri Talay

Yazar

**Biz Vatan Elimizden Gidiyor
Sanıyorduk**

Bugün geriye dönüp baktığımda bazı gençlerin bizi anlamakta zorlandığını görüyorum. Haklılar. Çünkü onlar bizim yaşadığımız Türkiye'yi yaşamadılar. Bizim duyduğumuz haberleri duymadılar. Bizim korkularımızı yaşamadılar. Bizim dünyaya baktığımız pencereden bakmadılar. Bu yüzden o yılları anlatırken bugünün aklıyla değil, o günün şartlarıyla konuşmak gerekir.

Çünkü insan yaşadığı çağın çocuğudur. Bizim çağımızın üzerinde ise Soğuk Savaş'ın gölgesi vardı. Dünya iki büyük kutba ayrılmıştı. Bir tarafta Amerika. Bir tarafta Sovyetler Birliği. Bir tarafta kapitalizm. Bir tarafta sosyalizm.

Türkiye tam ortadaydı. Ve biz birçok şeyin yalnız Türkiye ile ilgili olmadığını düşünüyorduk. Memleketin büyük bir kuşatma altında olduğuna inanıyorduk. Bugün bazıları buna katılır. Bazıları katılmaz. Ama önemli olan şu: Biz buna gerçekten inanıyorduk.

“Bugün geriye

**anlamakta
zorlandığını
görüyorum.**

Ben Anadolu'nun sıradan bir ailesinde büyüdüm. Evimizde devlet kötülen bir şey değildi. Bayrak yalnız bir kumaş parçası değildi. Şehitlik yalnız bir kelime değildi. Vatan yalnız harita üzerinde çizilmiş sınırlar değildi.

Biz bunlarla büyüdük. Okulda bunlarla büyüdük. Evde bunlarla büyüdük. Mahallede bunlarla büyüdük.

Belki de bu yüzden mesele bizim için yalnız siyaset değildi. Kimlik meselesiydi. Aidiyet meselesiydi. Varlık meselesiydi.

Bugün onca değişime rağmen, bizim gönlümüzde yine değişen bir şey olmadığı, kendime sorunca anlıyorum. Ama biz anlamıyorlar diye gençlere kızmıyorum. Onları da artık yavaş yavaş, anlıyorum. Onlar, elleri arasından yavaş yavaş kayan bir vatan olduğu anlayışı yok. Onların yaklaşımında, sosyalizm tehlikesi de, kapitalizm zorbalığı da kaçınıcı planda diye düşününce bulamıyorum bile. Ama umarım, elde avuçta olan kaymaz.

BAŞKA BİR YOL ARIYORDUK

Yazan: Rauf Ergin

Yazar

Biz Başka Bir Yol Arıyorduk

1970'li yıllar anlatılırken Türkiye genellikle iki renk üzerinden tarif edilir. Sağ ve sol. Milliyetçiler ve sosyalistler. Kapitalistler ve Komünistler.

Fakat o yıllarda bu iki büyük akışın dışında başka arayışlar da vardı. Biz o arayışlardan birinin içindeydik. Bugün dönüp baktığımda görüyorum ki aslında bizim meselemiz yalnız siyaset değildi. Meselemiz insanın ne olduğu sorusuydu. Çünkü bir tarafta insanı yalnız ekonomik ilişkilerle açıklayan yaklaşımlar vardı. Diğer tarafta insanı yalnız devlet ve millet ekseninde tanımlayan yaklaşımlar.

Biz ise insanın bunlardan daha büyük bir varlık olduğunu düşünüyorduk. İnsanın bir ruhu vardı. Vicdanı vardı. Ahlakı vardı. İnancı vardı. Ve bunlar hesaba katılmadan kurulacak hiçbir düzenin kalıcı olmayacağına inanıyorduk.

“1970'li yıllar

**iki renk
üzerinden tarif
edilir.**

Bugün birçok genç için anlaşılması zor olabilir. Ama o yıllarda İslam yalnız bir inanç meselesi olarak görülmüyordu.

Aynı zamanda bir adalet arayışydı. Bir ahlak arayışydı. Bir medeniyet arayışydı. Bir kimlik arayışydı.

Birçok genç kendisine şu soruyu soruyordu: Batı'nın taklidi olmadan modernleşmek mümkün mü? İnsanı kaybetmeden kalkınmak mümkün mü? Adaleti koruyarak güçlenmek mümkün mü? Bu soruların peşinden gidiyordu.

Ben de o soruların peşinden giden o günün gençlerinden birisi olarak, bugün bile, bu cevapları bulmuş olanlara rastlarsam, gıpta edeceğim.

BİR TOPLUM NASIL KUTUPLAŞIR?

Yazan: Esra Nur

Uzman Klinik Psikolog

Bir Toplum Nasıl Kutuplaşır?

Tarih kitapları olayları anlatır. Psikoloji ise insanların o olayların içinde nasıl davrandığını anlamaya çalışır. Bu yüzden aynı döneme bir tarihçiyle bir psikolog baktığında farklı şeyler görür. Tarihçi örgütleri görür. Liderleri görür. Darbeleri görür. Psikolog ise korkuları görür. Aidiyetleri görür. Öfkeleri görür. Yalnızlıkları görür. Ve bazen bütün büyük olayların altında çok insani duyguların yattığını fark eder.

12 Eylül öncesine baktığımda benim gördüğüm ilk şey budur. İnsan. İnsan dünyaya yalnız gelmek istemez. Bir yere ait olmak ister. Bir grubun parçası olmak ister. Birileri tarafından kabul edilmek ister. Bu yalnız Türkiye'ye ait bir durum değildir. Bütün insanlık tarihi boyunca böyledir. Çünkü aidiyet psikolojik bir ihtiyaçtır. Tıpkı güvenlik gibi. Tıpkı sevgi gibi. Tıpkı değerli hissetme ihtiyacı gibi. Sorun aidiyetin kendisi değildir. Sorun, aidiyetin zamanla kimliğin tamamına dönüşmesidir.

“

Tarih kitapları
olayları anlatır.

İnsan bir gruba ait olabilir. Ama yalnız o gruptan ibaret değildir. Bir insan aynı anda evlattır. Arkadaştır. Komşudur. Vatandaştır. Meslek sahibidir. İnanç sahibidir. Hayalleri vardır. Korkuları vardır. Fakat kutuplaşma arttığında insanın bütün kimlikleri küçülür. Geriye yalnız bir etiket kalır. İşte tehlike burada başlar.

Psikolojide "grup kimliği" diye bir kavram vardır. İnsanlar ait oldukları grubu olumlu görmeye eğilimlidir. Bu normaldir. Fakat gerilim yükseldiğinde başka bir şey olur. Kendi grubumuz daha iyi görünmeye başlar. Karşı grup ise daha kötü.

Daha sonra bu algı büyür. Biz haklıyız. Onlar haksız. Biz iyiyiz. Onlar kötü. Biz mağduru. Onlar zalim. Bu düşünce biçimi zamanla insan zihnini sadeleştirir. Karmaşık gerçeklikler ortadan kalkar. Siyah ve beyaz kalır.

İyi ve kötü kalır. Oysa hayat bu kadar basit değildir. İnsanlar da değildir.

DÜNYAYI DEĞİŞTİRECEĞİMİZİ SANIYORDUK

Yazan: Mahir Sönmez

Yazar

**Dünyayı Değiştireceğimizi
Sanıyorduk**

Bazı kuşaklar vardır. Onlar yalnız yaşadıkları dönemin değil, hayallerinin de çocuklarıdır. Bizim kuşak biraz öyleydi. Bugün geriye dönüp baktığımda bunu daha net görüyorum. Biz yalnız Türkiye'yi konuşmuyorduk. Dünyayı konuşuyorduk. Vietnam'ı konuşuyorduk. Şili'yi konuşuyorduk. Küba'yı konuşuyorduk. Afrika'yı konuşuyorduk. İşçiyi konuşuyorduk. Köylüyü konuşuyorduk.

Sömürüyü konuşuyorduk. Emperyalizmi konuşuyorduk. Kapitalizmi konuşuyorduk. Bazen dönüp düşünüyorum da... Belki de dünyayı değiştirmeye çalışırken insanı yeterince anlamadık.

O yıllarda birçok genç gibi ben de eşitsizliği görüyordum.

Bir tarafta büyük servetler vardı. Bir tarafta yoksulluk. Bir tarafta imtiyazlı hayatlar. Bir tarafta geçim mücadelesi.

Bu tablo karşısında sessiz kalmak kolay değildi.

“

Bazı kuşaklar vardır!

Marx'ın yazdıkları okunuyordu. Engels okunuyordu. Dünya farklı bir gözle yorumlanıyordu.

Birçok genç için mesele yalnız siyaset değildi. Ahlaki bir meseleydi. Adalet meselesiydi. İnsan onuru meselesiydi. Bu duyguların samimiyetini bugünkâr etmek mümkün değildi.

Ama insan yaşlandıkça bazı soruları yeniden sormaya başlıyor. Mesela şu soruyu: Haklı olmak yeterli miydi? Yıllarca bu sorunun cevabını düşündüm. Çünkü tarihe baktığımızda görüyoruz ki birçok haklı talep yanlış yöntemlerin içinde kaybolabiliyor. Bir fikir ne kadar doğru olursa olsun, insanı gözden çıkardığı anda kendi özüne zarar vermeye başlıyor. Belki bizim kuşağın en büyük yanlışlarından biri buydu.

Toplumu değiştirmeye odaklandık. Ama insanın karmaşıklığını yeterince anlayamadık

DEVLET NE GÖRÜYORDU?

Yazan: Mehmet Reşat

Yazar

Devlet Ne Görüyordu?

Bugün geçmiş konuşurken en sık karşılaştığım şeylerden biri şu: Herkes kendi yaşadığı hikâyeyi anlatıyor. Bu son derece doğal. Çünkü insan önce kendi penceresinden bakar.

Öğrenci üniversiteyi anlatır. İşçi fabrikayı. Köylü köyü. Siyasetçi siyaseti. Ama devlet dediğimiz yapı bütün bu pencerelerin toplamına bakmak zorundadır. İşte bu yüzden devletin gördüğü manzara çoğu zaman vatandaşın gördüğü manzaradan farklıdır. Daha doğru olduğu için değil. Daha geniş olduğu için.

Devlet dediğimiz yapı aslında soyut bir kavram değildir. Onu da insanlar oluşturur. Valiler. Kaymakamlar. Hakimler. Savcılar. Polisler. Askerler. Bürokratlar. Siyasetçiler.

Onların da korkuları vardır. Onların da eksikleri vardır. Onların da yanlışları vardır. Ama onların önünde duran tablo biraz farklıdır.

Bir vatandaş bir mahalledeki sorunu görür. Devlet aynı anda seksen bir ili görmek zorundadır. Bir vatandaş bir olayın sonucunu yaşar. Devlet o sonucun doğuracağı başka sonuçları da hesaplamak zorundadır.

Bu nedenle devlet refleksi ile birey refleksi her zaman aynı değildir. 1970'lerin sonuna doğru Türkiye'nin önünde çok ağır bir tablo vardı. Siyasi cinayetler. Sokak çatışmaları. Ekonomik kriz. Koalisyon istikrarsızlıkları. Uluslararası baskılar.

İdeolojik kamplaşmalar. Kurumlar arasındaki güvensizlik. Bütün bunlar aynı dönemde yaşanıyordu. Bugün herhangi birini tek başına konuşmak kolaydır. Ama o gün bu sorunların hepsi aynı masanın üzerindeydi.

Devlet açısından mesele yalnız bir fikir tartışması değildi. Bir yönetilebilirlik meselesine dönüşmeye başlamıştı.

Bugün geçmiş

yaşadığı hikâyeyi anlatıyor.

KORKU MAHALLEYE YERLEŞİNCE

Yazan: Feride Aksu

Yazar

Korku Mahalleye Yerleşince

Tarih kitapları büyük adamları yazar. Büyük olayları. Büyük kararları. Büyük meydanları. Ama çoğu zaman mutfakta konuşulanları yazmaz. Akşam eve geç gelen babanın yüzündeki endişeyi yazmaz. Annenin sessizleşmesini yazmaz. Çocukların anlam veremediği gerginliği yazmaz. Oysa toplumların gerçek hafızası bazen tam da oralarda saklıdır. Ben o yılları düşündüğümde önce sloganları hatırlamıyorum. Önce korkuyu hatırlıyorum. Korkunun ilginç bir özelliği vardır. Kapıyı çalarak girmez. Yavaş yavaş yerleşir. Önce insanlar bazı konuları konuşmamaya başlar. Sonra bazı isimleri. Sonra bazı düşünceleri. Bir süre sonra herkes birbirini tartmaya başlar. Kim ne düşünüyor? Kim kimin tarafında? Kim güvenilir? Kim değil? İşte mahalleler o zaman değişmeye başlar. Sokak aynı sokaktır. Evler aynı evlerdir. Ama insanlar aynı insanlar değildir artık

Bizim mahallede herkes birbirini tanırdı. Bakkal kimi veresiye yazacağını bilirdi. Çocuklar bütün sokakta oynardı. Düğün herkesin düğünüydü. Cenaze herkesin cenazesi. Sonra yavaş yavaş görünmez çizgiler oluşmaya başladı. Kimsenin resmen ilan etmediği çizgiler. Ama herkesin bildiği çizgiler. Şu kahve. Bu kahve. Şu grup. Bu grup. Şu mahalle. Bu mahalle. İnsanlar birbirinden uzaklaştıkça birbirleri hakkında daha çok konuşmaya başladı. Ama birbirlerini daha az tanımaya başladı. Yıllar sonra psikoloji kitaplarında okuduğum birçok şeyi çocukluğumda aslında yaşamış olduğumu fark ettim. İnsan tanımadığı şeyden korkar. Korktuğu şeyi büyütür. Büyüttüğü şeyi şeytanlaştırır. Sonra ona karşı öfke geliştirir. Bu süreç çoğu zaman sessiz ilerler. Ve fark e

“

**Tarih kitapları
büyük
adamları yazar.**

MERKEZDE BAŞKA, TAŞRADA BAŞKA BİR HİKAYE VARDI

Yazan: Sait Elçi

Yazar

**Merkezde Başka, Taşrada
Başka Bir Hikâye Vardı**

İstanbul'da konuşulan Türkiye ile bizim yaşadığımız Türkiye her zaman aynı değildi. Ankara'da yazılan raporlarla köy odalarında anlatılan hikâyeler de aynı değildi. Merkez başka bir şey görüyordu. Taşra başka. Ve çoğu zaman ikisi birbirini tam olarak duymuyordu

Bugün geçmişe baktığımda bunu daha net görüyorum. Çünkü Türkiye'nin yakın tarihi biraz da birbirini eksik duyan insanların tarihidir. Ben doğunun dağ köylerinde, ilçelerinde, kasabalarında büyüyen insanların hikâyesini dinleyerek büyüdüm. Onlar ideolojiyi gazetelerden öğrenmediler. Hayatın içinden öğrendiler. Devleti karakoldan tanıdılar. Siyaseti seçim meydanlarından. Ekonomiyi ise boşalan ahırlardan ve göç eden komşulardan. Bu yüzden onların meseleleri çoğu zaman büyük şehirlerde konuşulan meselelerden farklıydı. Bir köylü için yol meselesi ideolojiden önce geliyordu. Bir çiftçi için ürününü satabilmek. Bir baba için çocuğunu okutabilmek. Bir anne için evladının sağ salim eve dönmesi. Hayatın gündemi buydu.

“

**İstanbul'da
konuşulan Türkiye
ile bizim
yaşadığımız
Türkiye her zaman
aynı değildi.**

Sonra yıllar geçti. Şehirler büyüdü. Televizyonlar çoğaldı. Siyaset daha görünür hale geldi. Ama bir sorun değişmedi. Merkez, taşrayı çoğu zaman istatistik olarak gördü. Taşra da merkezi çoğu zaman kendisini anlamayan bir yer olarak gördü. Bu karşılıklı mesafe yıllarca büyüdü. Hatırlıyorum. Bir dönem bölgede konuşulan şeylerin büyük bölümü güvenlikti. Başka bir dönem ekonomik kalkınma. Başka bir dönem kimlik. Ama köy kahvelerinde konuşulanların önemli bir kısmı hep aynı kaldı. Geçim. Göç. İşsizlik. Çocukların geleceği. İnsanlar çoğu zaman televizyon ekranlarında anlatılan büyük kavgalardan çok, hayatlarını nasıl sürdüreceklerini düşünüyordu. Bu gerçeği görmeden bölgeyi anlamak mümkün değildir. Bir başka yanlış da şu oldu. İnsanları tek bir kimlikle açıklamaya çalıştık.

KIRDAN KENTE GÖÇ VE ÇATIŞMANIN SOSYOLOJİSİ

1[“] 2 Eylül öncesini

doğrudan ideolojilere bakıyor.

Yazan: Ozan Erdem

Yazar

Kırdan Kente Göç ve Çatışmanın Sosyolojisi

12 Eylül öncesini anlamaya çalışırken çoğu insan doğrudan ideolojilere bakıyor. Bu anlaşılır bir durum. Çünkü görünür olan onlar. Gazetelerde onlar var. Mitinglerde onlar var. Sloganlarda onlar var. Fakat bir sosyolog için asıl soru biraz farklıdır: Bu kadar farklı insan neden aynı dönemde bu kadar sert biçimde kamplaştı? Bu sorunun cevabı yalnız siyasette değildir. Toplumun geçirdiği büyük dönüşümlerdir. Cumhuriyet'in ilk dönemlerinden itibaren başlayan şehirleşme süreci, 1960'lar ve 1970'lerde çok hızlandı. Milyonlarca insan köylerden şehirlere göç etti. Bu yalnız fiziksel bir hareket değildi. Aynı zamanda kültürel bir sarsıntıydı. Köyde insanın kimliği bellidir. Ailesi bellidir. Mahallesi bellidir. Şehirde ise insan kendisini yeniden tanımlamak zorunda kalır. Bu kolay bir süreç değildir. Birçok genç büyük şehirlere geldiğinde yalnız eğitim almıyordu.

Birçok genç büyük şehirlere geldiğinde yalnız eğitim almıyordu. Yeni bir dünya ile karşılaşılıyordu. Yeni fikirlerle. Yeni yaşam biçimleriyle. Yeni kimliklerle. İşte ideolojik hareketlerin güç kazanmasının nedenlerinden biri de buydu. Çünkü onlar yalnız fikir sunmuyordu. Aidiyet sunuyordu. Kimlik sunuyordu. Dayanışma sunuyordu. Yalnız olmadığını hissettiriyordu.

Sosyolojide önemli bir gerçek vardır. İnsanlar yalnız ekonomik nedenlerle hareket etmez. Yalnız kültürel nedenlerle de hareket etmez. İnsan davranışları çoğu zaman birçok faktörün birleşimidir. Türkiye'de yaşananlar da böyleydi. Ekonomik sorunlar vardı. Kültürel dönüşüm vardı. Kimlik tartışmaları vardı. Uluslararası etkiler vardı. Kurumların yaşadığı problemler vardı. Bu yüzden yaşananları tek bir sebebe bağlamak mümkün değildir. Bir başka önemli mesele kuşak değişimiydi.

Üniversiteler büyüyordu. Yeni bir gençlik ortaya çıkıyordu. Bu gençlik yalnız anne babasının dünyasını devralmak istemiyordu. Kendi dünyasını kurmak istiyordu. Bu durum yalnız Türkiye'ye özgü değildi. 1968 kuşağından itibaren dünyanın birçok yerinde benzer hareketler görülüyordu. Türkiye de bu dalgadan etkileniyordu.

BUGÜN KUTUPLAŞMA NEREDE DURUYOR?

Yazan: Handan Vural

Yazar

Bugün Kutuplaşma Nerede Duruyor?

Geçmiş konuşmak bazen rahatlatıcıdır. Çünkü geçmiş olmuş bitmiştir. Taraflar bellidir. Sonuçlar bellidir. Hatalar bellidir. Acılar bellidir. Bugün ise daha karmaşıktır. Çünkü hâlâ içindeyiz. Ve insan içinde bulunduğu dönemi değerlendirmekte her zaman zorlanır. 12 Eylül öncesi anlatılırken sık sık şu cümleyi duyuyorum: "Bugün o günler yok." Doğrudur. Bugün o günler yok. Ama bu, kutuplaşmanın bittiği anlamına gelmez. Sadece biçim değiştirdiği anlamına gelir. Eskiden insanlar aynı mahallede farklı kahvelere giderdi. Bugün farklı dijital platformlara gidiyor. Eskiden duvarlara slogan yazılırdı. Bugün etiketler açılıyor. Eskiden gazeteler ayrılmıştı. Bugün algoritmalar ayrışıyor. Araçlar değişti. İnsan psikolojisi çok değişmedi.

“

Geçmiş konuşmak bazen rahatlatıcıdır.

Bir hukukçu olarak beni en çok ilgilendiren şeylerden biri şudur: Toplumun ortak zemini ne kadar güçlü? Çünkü hukuk aslında yalnız mahkemelerden ibaret değildir. Hukuk bir güven ilişkisidir. İnsanların farklı düşünseler bile aynı kurallara bağlı kalabileceklerine dair ortak inançtır. Bu inanç zayıfladığında kutuplaşma derinleşmeye başlar.

Son yıllarda dikkatimi çeken başka bir durum daha var. İnsanlar olayları değil, olayların kendi taraflarına anlatılan versiyonlarını takip etmeye başladı. Aynı haber. Aynı görüntü. Aynı olay. Ama tamamen farklı sonuçlar. Çünkü insanlar önce pozisyon alıyor. Sonra bilgiyi yorumluyor. Oysa sağlıklı toplumlarda süreç tersidir. Önce bilgi gelir. Sonra kanaat oluşur. Bugün Türkiye'nin en büyük ihtiyacı bana göre aynı düşünmek değildir. Böyle bir şey zaten mümkün değildir. Hatta tehlikelidir. Çünkü farklı düşünceler toplumun nefes almasını sağlar. Asıl ihtiyaç, farklı düşünürken aynı hukuk düzenine güvenilebilmesidir. Demokrasi budur. Çoğulculuk budur. Medeniyet de biraz budur.

BİZE KALAN NE OLDU?

“

Bu dergide herkes konuştu.

Yazan: Ahmet Usta

Yazar

Bize Kalan Ne Oldu?

Bu dergide herkes konuştu. Akademisyen konuştu. Psikolog konuştu. Devlet konuştu. Siyaset konuştu. Şimdi biraz da kahvenin köşesindeki adam konuşsun. Çünkü memleket yalnız fikirlerden oluşmuyor. İnsanlardan oluşuyor. Ben öyle büyük kitaplar okuyan biri değilim. Ama çok insan gördüm. Çok cenaze gördüm. Çok seçim gördüm. Çok kavga gördüm. Çok umut gördüm. Bir insan belli bir yaştan sonra bazı şeyleri kitaplardan değil, hayattan öğreniyor. Bizim mahallede herkes birbirini tanırdı. Birinin düğünü varsa herkes giderdi. Birinin cenazesi varsa herkes giderdi. Kim kime oy verdi diye sorulmazdı. Kim hangi görüşte diye sorulmazdı. Sonra bir dönem geldi. İnsanlar önce birbirini sorgulamaya başladı. Sonra etiketlemeye. Sonra uzaklaşmaya. İşte o kısmı hiç sevmedim.

Yıllar boyunca çok insan dinledim. Sağcısını da. Solcusunu da. Dindarını da. Sekülerini de. İlginç bir şey fark ettim. Herkes kendi hikâyesinde haklıydı. Ama herkes karşı tarafın hikâyesini eksik biliyordu. Belki de sorun buydu.

Şimdi torunlarım var. Onlar başka bir dünyada büyüyor. Telefonları var. İnternetleri var. Yapay zekâları var. Ama dönüp baktığımda onların da bizimle aynı şeye ihtiyacı olduğunu görüyorum. Güven. İnsan her çağda güven istiyor. Çocuk güven istiyor. Aile güven istiyor. Esnaf güven istiyor. Yatırımcı güven istiyor. Devlet güven istiyor. Herkes güven istiyor. Bize ne kaldı diye soruyorsunuz. Acılar kaldı. Hatıralar kaldı. Fotoğraflar kaldı. Yarım kalmış hayatlar kaldı. Ama sadece bunlar kalmadı. Dersler de kaldı. Bence asıl önemli olan o. Çünkü yaşananlardan ders çıkarabilirsek kayıplar biraz olsun anlam kazanıyor. Çıkaramazsak yalnız tekrar ediyoruz. Tarih dediğimiz şey biraz da budur. İnsanların aynı hataları farklı isimlerle tekrar etmesi.

BATI'DA AYNI DÖNEMDE NE OLUYORDU?

Yazan: Levent Arca

Yazar

Batı'da Aynı Dönemde Ne Oluyordu?

Türkiye kendi tarihini konuşurken bazen yalnız kendisine bakıyor. Bu anlaşılır bir durum. Fakat eksiktir. Çünkü hiçbir ülke dünyadan bağımsız yaşamaz. Özellikle de Türkiye gibi jeopolitik açıdan kritik bir ülke. 1970'lerde Türkiye'de yaşananları anlamak için Londra'ya, Paris'e, Bonn'a, Roma'ya ve Washington'a da bakmak gerekir. Bugün birçok kişi Batı'yı tek bir bütün gibi görüyor. Oysa Batı dediğimiz dünya da kendi içinde ciddi tartışmalar yaşıyordu. Öğrenci hareketleri vardı. İşçi hareketleri vardı. Terör örgütleri vardı. Sokak olayları vardı. Hükümet krizleri vardı. İdeolojik çatışmalar vardı. Yani mesele yalnız Türkiye'ye özgü değildi. Peki fark neydi? Bana göre temel fark kurumların dayanıklılığıydı. Almanya'da insanlar tartışıyordu. Ama kurumlar çalışıyordu. İngiltere'de siyasi krizler yaşıyordu. Ama hukuk işlemeye devam ediyordu. Fransa büyük toplumsal hareketler görüyordu. Ama sistem tamamen kilitlenmiyordu. Türkiye'nin bugün de üzerinde düşünmesi gereken konu budur.

“

Türkiye kendi tarihini konuşurken bazen yalnız kendisine bakıyor.

Bir ülkenin gücü yalnız liderlerinden gelmez. Kurumlarından gelir. Kurumlar güçlü olduğunda farklı fikirler aynı sistem içinde yaşayabilir. Kurumlar zayıfladığında ise her tartışma varoluşsal krize dönüşür. Batı'nın her yaptığını örnek almak gerekmez. Bazen onların yaptığı hataları da görmek gerekir. Ama bazı dersleri öğrenmek gerekir. Özellikle kurumsallaşma konusunda. Çünkü güçlü kurumlar yalnız bugünü değil, yarını da korur. Ve tarihe baktığımızda görüyoruz ki ülkeleri uzun vadede ayakta tutan şey çoğu zaman kişiler değil, kurumlardır.

Batı'nın Yeni Gücü Veri

Sanayi çağında gücü fabrikalar belirliyordu. Bugün veriler belirliyor. Yapay zekâ sistemlerini eğiten veriler. Sosyal medya şirketlerinin sahip olduğu bilgiler. Arama motorları. Bulut sistemleri. Bunlar yeni çağın petrolü.

ORTADOĞU AYNASINDA TÜRKİYE

k“rkiye'nin

Yazan: Faruk Nizamoğlu

Yazar

**Tü
endisini
anlamaya çalışırken
yaptığı en büyük
hatalardan biri,
yalnız
kendisine
bakmasıdır.**

Ortadoğu Aynasında Türkiye

Türkiye'nin kendisini anlamaya çalışırken yaptığı en büyük hatalardan biri, yalnız kendisine bakmasıdır. Oysa bazı gerçekler vardır ki ancak komşularınıza bakınca daha net görünür. Türkiye'nin hikâyesi biraz da Ortadoğu'nun hikâyesidir. İster kabul edelim ister etmeyelim. Coğrafya kader değildir belki. Ama coğrafya etkidir. Ve bu etki bazen düşündüğümüzden çok daha güçlüdür. 1970'lerde Türkiye'de yaşanan birçok tartışmanın benzerleri Ortadoğu'nun farklı ülkelerinde de yaşanıyordu. Mısır'da devlet ve toplum ilişkisi tartışılıyordu. Suriye'de kimlikler konuşuluyordu. Irak'ta iktidar mücadeleleri yaşanıyordu. Lübnan parçalanıyordu. İran büyük bir dönüşümün eşiğindeydi. Afganistan yeni bir fırtınaya sürükleniyordu. Bütün bölge hareket halindeydi. Türkiye bu hareketliliğin dışında değildi. Ortadoğu'yu yalnız petrol haritalarıyla okumak büyük bir hatadır. Bu coğrafya aynı zamanda aidiyetlerin coğrafyasıdır. İnançların. Kabilelerin. Kimliklerin. Hatıraların. Tarihin. Birçok Batılı uzman yıllarca bu gerçeği anlamakta zorlandı. Çünkü bölgenin insanını rakamlardan okumaya çalıştılar. Oysa Ortadoğu insanı önce hikâyesiyle yaşar.

Türkiye'nin bölgeden ayrılan önemli yönlerinden biri güçlü devlet geleneğidir. Bu gelenek zaman zaman yara aldı. Zaman zaman eleştirildi. Ama tamamen ortadan kalkmadı. Bu nedenle Türkiye birçok bölge ülkesinin yaşadığı ağır parçalanmaları yaşamadı. Bu küçümsenecek bir başarı değildir. Fakat burada başka bir tehlike vardır. Devlet güçlü olabilir. Ama toplum yorulabilir. Kurumlar güçlü olabilir. Ama insanlar birbirinden uzaklaşabilir. İşte bu nedenle yalnız devletin sağlam olması yetmez. Toplumsal bağların da güçlü olması gerekir. Ortadoğu'nun son yüz yılı bize bunu öğretiyor. Bugün bölgede yaşayanlara baktığımda aynı sorunun farklı şekillerde tekrarlandığını görüyorum. Kimlik mi? Vatandaşlık mı? Mezhep mi? Devlet mi? Özgürlük mü? Güvenlik mi? Bu sorular yalnız Türkiye'nin değil. Bölgenin soruları.

SOĞUK SAVAŞIN TÜRKİYE'YE ETKİSİ

Yazan: Aybars Kansu

Yazar

Soğuk Savaşın Türkiye'ye
Etkisi

Bugün genç bir üniversite öğrencisine "Soğuk Savaş" dediğinizde, bunu tarih kitabındaki bir başlık gibi dinliyor. Oysa bizim kuşağımız için Soğuk Savaş tarih değildi. Gündelik hayatın bir parçasıydı. Dünyanın nefes alış biçimiydi. Gazetelerin diliydi. Devletlerin korkusuydu. Gençlerin hayalleriydi. Bugün birçok tartışmada şu hata yapılıyor: Türkiye'de yaşanan her şeyi yalnız Türkiye üzerinden açıklamaya çalışıyoruz. Oysa 1970'lerde dünya iki büyük güç arasında bölünmüştü. Amerika Birleşik Devletleri. Sovyetler Birliği. İki sistem. İki dünya görüşü. İki farklı gelecek tasavvuru. Türkiye bu iki dünyanın tam sınır hattında bulunuyordu. Boğazlar nedeniyle. NATO üyeliği nedeniyle. Ortadoğu'ya yakınlığı nedeniyle. Türk Cumhuriyetleriyle tarihsel bağları nedeniyle. Türkiye sıradan bir ülke değildi. Bu yüzden dünya güçlerinin dikkatini çekiyordu. Ve bu ilgi her zaman dostane olmuyordu. Soğuk Savaş yalnız tanklarla yürütülmedi. Yalnız füzelerle de. Üniversitelerde yürütüldü. Sendikalarda. Gazetelerde.

Kültürel hareketlerde. Sanatta. Sinemada. Düşünce kuruluşlarında. Yani insanların zihninde. Bu nedenle birçok genç aslında farkında olmadan küresel bir mücadelenin yerel aktörüne dönüşebiliyordu. Ancak burada önemli bir nokta var. Dış etkiler gerçektir. Ama her şeyi açıklamaz. Çünkü dış müdahale ancak içeride uygun zemin bulursa etkili olur. Toplum güçlü ise etkisi azalır. Kurumlar güçlü ise etkisi azalır. Ortak aidiyet güçlü ise etkisi azalır. Bu yüzden mesele yalnız dışarıda değildir. İçeridedir de. Bugün Soğuk Savaş bitti. Sovyetler Birliği dağıldı. Berlin Duvarı yıkıldı. Dünya değişti. Fakat güç mücadeleleri bitmedi. Sadece biçim değiştirdi. Bugün veri savaşları var. Yapay zekâ rekabeti var. Enerji koridorları var. Siber saldırılar var. Ekonomik yaptırımlar var. Yani oyun değişti. Ama oyuncuların mantığı çok değişmedi.

"ugün genç bir

B
üniversite

öğrencisine
"Soğuk Savaş"
dediğinizde, bunu
tarih kitabındaki bir
başlık
gibi dinliyor.

BU KAVGANIN MİRASÇISI DEĞİLİZ

Yazan: Eren Saygın

Yazar

**Bu Kavganın Mirasçısı
Değiliz**

Editöre gelince, bu dosyadaki birçok yazıyı okudum. Her biri başka bir dünyadan konuşuyor. Başka bir dönemin içinden. Başka bir hafızadan. Ve açık söyleyeyim... Ben onları anlamaya çalışıyorum. Ama onların kavgasını devralmak istemiyorum. Benim kuşağım farklı bir dünyada büyüdü. Biz internetle büyüdü. Akıllı telefonlarla. Küresel ağlarla. Yapay zekâyla. Dünyanın herhangi bir yerindeki bir insanla birkaç saniye içinde iletişim kurabilen bir nesiliz. Bu durum bizi daha iyi yapmıyor. Ama farklı yapıyor. Bizim rakibimiz mahalledeki genç değil. Dünyanın öbür ucundaki mühendis. Yazılımcı. Girişimci. Araştırmacı. Bu yüzden önümüzdeki mücadele biraz farklı. Kimlik savaşlarından çok üretim yarışına benziyor. Biz geçmişti öğrenmek istiyoruz. Çünkü hata yapmak istemiyoruz. Ama geçmişte yaşamak istemiyoruz. Çünkü önümüzde çözmemiz gereken başka meseleler var. Eğitim. Teknoloji. Bilim. Üretim. Yapay zekâ. Enerji. İklim. Nüfus. Bu sorunlar bizi beklemiyor. Bazen büyüklerimiz konuşurken şunu hissediyorum. Herkes iyi bir şey yapmak istemiş.

“

Editöre gelince, bu dosyadaki birçok yazıyı okudum.

Herkes ülkenin iyiliğini düşünmüş. Ama sonuçta büyük bedeller ödenmiş. İşte bizim kuşağın sorduğu soru tam burada başlıyor: Madem herkes memleket için mücadele ettiğini düşünüyordu, neden bu kadar çok insan kaybettik? Bu soru hâlâ önemli. Çünkü cevabı geleceğimizi etkiliyor. Ben kendi adıma şuna inanıyorum. Türkiye'nin geleceği geçmişin cephelerini yeniden kurmakta değil. Yeni ortaklıklar kurmakta. Yeni fikirler üretmekte. Yeni teknolojiler geliştirmekte. Ve birlikte çalışabilmekte.

Bu nedenle geçmişti saygıyla dinliyorum. Ama geleceği onun içine hapsedmek istemiyorum. Biz bu kavganın mirasçısı değiliz. Bu ülkenin geleceğinin kurucusu olmak istiyoruz. Aradaki fark budur. Dosya Eki: Bu Kez Sokak Değil Ekranlar Yanardı Bugün aynı kutuplaşma ortamı oluşsaydı ilk fark şu olurdu: İnsanlar birbirini sokakta değil, ekranda bulurdu. Eskiden bir kahvehanede duyulan bir söz yüz kişiye ulaşırdı. Bugün aynı söz birkaç saatte milyonlara ulaşabiliyor. Bu durumun avantajları da var. Tehlikeleri de.

FABRİKA KAPISINDAKİ TÜRKİYE

Yazan: Behçet Moran

Yazar

Fabrika Kapisındaki Türkiye

Sabah saat altı. Hava henüz aydınlanmamış. Servis bekleyen işçiler. Elllerinde çantalar. Kafalarında geçim derdi. Gazetelerde büyük siyasi tartışmalar var. Televizyonlarda büyük laflar. Ama fabrikanın kapısında konuşulan şey çoğu zaman başka. Maaş. Mesai. Kira. Çocukların okul masrafı. Market fiyatları. Hayat. Türkiye'nin yakın tarihini anlatırken işçinin hikâyesi bazen arka planda kalıyor. Oysa milyonlarca insan için mesele ideolojik değil, ekonomiktir. İnsanlar daha iyi şartlarda yaşamak istiyordu. Çalıştığı işyerinde hak görmek istiyordu. Çocuklarının kendilerinden daha iyi bir hayat yaşamasını istiyordu. Bu kadar basit. Ve aslında bu kadar insani. Sendikalar bu yüzden önemliydi. Bugün bazıları sendikaları yalnız siyasi yapılar olarak görüyor. Bu eksik bir bakış. Çünkü birçok işçi için sendika demek hak demektir. Ücret demektir. İş güvenliği demektir. İzin hakkı demektir. Sigorta demektir. Yani hayatın ta kendisiydi.

Fakat zamanla ülkenin genel kutuplaşması işyerlerine de taşındı. Siyaset fabrikanın içine girdi. Aynı bantta çalışan insanlar farklı kampların temsilcileri gibi davranmaya başladı. Oysa aynı tezgâhın başında çalışıyorlardı. Aynı servise biniyorlardı. Aynı yemekhanede yemek yiyorlardı. Aynı geçim sıkıntısını yaşıyorlardı. Bu çelişkiyi yıllar sonra daha iyi anlıyorum.

Bir işçi için ideoloji önemlidir. Ama boş tencere daha önemlidir. Bir işçi için fikir önemlidir. Ama çocuğunun geleceği daha önemlidir. Bu yüzden birçok emekçi aslında büyük siyasi tartışmaların içinde görünse de aklının bir köşesinde hep aynı soruyu taşır: "Eve ekmek nasıl gidecek?" Ne umduk? Daha adil bir çalışma hayatı. Daha güçlü sendikalar. Daha güvenli işyerleri. Daha insanca ücretler. Bunları umduk. Ve bunların bir kısmını elde de ettik. Bugün çalışma hayatında var olan birçok hak geçmiş mücadelelerin sonucudur. Bu gerçeği teslim etmek gerekir. Ama ne bulduk? Bazen gereksiz kamplaşmalar bulduk. Bazen birbirini dinlemeyen yapılar bulduk. Bazen işçinin sesinin ideolojik sloganların arasında kaybolduğunu gördük. Ve bunun bedelini yine işçiler ödedi.

MERKEZDE BAŞKA, TAŞRADA BAŞKA BİR HİKAYE VARDI

Yazan: Sait Elçi

Yazar

**Merkezde Başka, Taşrada
Başka Bir Hikâye Vardı**

İstanbul'da konuşulan Türkiye ile bizim yaşadığımız Türkiye her zaman aynı değildi. Ankara'da yazılan raporlarla köy odalarında anlatılan hikâyeler de aynı değildi. Merkez başka bir şey görüyordu. Taşra başka. Ve çoğu zaman ikisi birbirini tam olarak duymuyordu

Bugün geçmişe baktığımda bunu daha net görüyorum. Çünkü Türkiye'nin yakın tarihi biraz da birbirini eksik duyan insanların tarihidir. Ben doğunun dağ köylerinde, ilçelerinde, kasabalarında büyüyen insanların hikâyesini dinleyerek büyüdüm. Onlar ideolojiyi gazetelerden öğrenmediler. Hayatın içinden öğrendiler. Devleti karakoldan tanıdılar. Siyaseti seçim meydanlarından. Ekonomiyi ise boşalan ahırlardan ve göç eden komşulardan. Bu yüzden onların meseleleri çoğu zaman büyük şehirlerde konuşulan meselelerden farklıydı. Bir köylü için yol meselesi ideolojiden önce geliyordu. Bir çiftçi için ürününü satabilmek. Bir baba için çocuğunu okutabilmek. Bir anne için evladının sağ salim eve dönmesi. Hayatın gündemi buydu.

“

**İstanbul'da
konuşulan Türkiye
ile bizim
yaşadığımız
Türkiye her zaman
aynı değildi.**

Sonra yıllar geçti. Şehirler büyüdü. Televizyonlar çoğaldı. Siyaset daha görünür hale geldi. Ama bir sorun değişmedi. Merkez, taşrayı çoğu zaman istatistik olarak gördü. Taşra da merkezi çoğu zaman kendisini anlamayan bir yer olarak gördü. Bu karşılıklı mesafe yıllarca büyüdü. Hatırlıyorum. Bir dönem bölgede konuşulan şeylerin büyük bölümü güvenlikti. Başka bir dönem ekonomik kalkınma. Başka bir dönem kimlik. Ama köy kahvelerinde konuşulanların önemli bir kısmı hep aynı kaldı. Geçim. Göç. İşsizlik. Çocukların geleceği. İnsanlar çoğu zaman televizyon ekranlarında anlatılan büyük kavgalardan çok, hayatlarını nasıl sürdüreceklarını düşünüyordu. Bu gerçeği görmeden bölgeyi anlamak mümkün değildi. Bir başka yanlış da şu oldu. İnsanları tek bir kimlikle açıklamaya çalıştık.

“BENİM OĞLUMDU” FATMA ANA ANLATIYOR

Tanıklar Konuşuyor

Yaşayan

Ben bu memleketin siyasetini bilmem. Hâlâ da çok bilmem. Televizyonda konuşanları dinlerim. Gazetelerde yazarları okurum. Ama onların anlattığı memleket ile benim yaşadığım memleket her zaman aynı olmadı. Benim memleketim evimin içiydi. Çocuklarımdı. Eşimdi. Komşularımdı. Hayatım onların etrafında dönüyordu. O yüzden bana yıllarca sorulan bir soruya hiçbir zaman cevap veremedim. "Oğlun neciydi?" Ne demek neciydi? Benim oğlumdu. Çocukluğunu hatırlıyorum. Mahallenin en hareketli çocuklarından biriydi. Koşardı. Düşerdi. Dizlerini yarardı. Akşam eve çamur içinde gelirdi. Kızardım. Sonra yine sarılırdım. Annelik biraz böyledir. Hem kızarsın. Hem kıyamazsın.

Büyüdü. Okula gitti. Arkadaşları oldu. Kitaplar okumaya başladı. Evde uzun uzun konuşmalar yapıyordu. Memlekette bahsediyordu. Adaletten bahsediyordu. Vatandan bahsediyordu. Bazen anlamıyordum. Ama gözlerinin içi parlıyordu. Bir şeye inanıyordu. Onu görüyordum. Sonra memlekette bir şeyler değişmeye başladı. İnsanların konuşmaları değişti. Yüzleri değişti. Birbirlerine bakışları değişti. Eskiden düğünde yan yana oynayan insanlar birbirinden uzaklaşmaya başladı. Eskiden aynı sofrada oturanlar artık daha temkinli konuşuyordu. Bir korku yayıldı. Sessiz sessiz. Kapıları çalmadan. İzin istemeden. Evlerin içine kadar girdi.

Oğlum da değişiyordu. Daha çok dışarı çıkıyordu. Daha çok toplantıya gidiyordu. Daha çok tartışıyordu. Bazen korkuyordum. Çünkü anneler bazı şeyleri hisseder. Sebebini bilmez. Ama hisseder. İçimde kötü bir duygu vardı. Yıllarca unutamadığım bir duygu. Sonra bir gün geldi. Hayatımı ikiye bölen gün. Öncesi ve sonrası. Bir haber geldi. İnsan bazen bir cümleyle yaşlanıyor. Ben o gün yaşlandım. Oğlumun ardından ne söylediklerini hatırlamıyorum. Kim ne anlattı hatırlamıyorum. Kim haklıydı hatırlamıyorum. Kim haksızdı hatırlamıyorum. Ama şunu hatırlıyorum: Bir annenin dünyası durdu.

Ben bu memleketin siyasetini bilmem.

DOSYA MUHASEBESİ: BU DOSYADA KİM KAZANDI?

Dosya Muhasebesi

Bizden

Bu soruyu sormadan bu dosyayı kapatmak olmazdı. Çünkü yüzlerce sayfa boyunca insanlar konuştu. Hatırladı. Hesaplaştı. Savundu. Eleştirdi. Sorguladı. Şimdi sıra son soruda. Kim kazandı? Bir ülkücü konuştu. Kendi doğrularını anlattı. Bir sosyalist konuştu. Kendi umutlarını anlattı. Bir İslamcı konuştu. Kendi arayışını anlattı. Devlet konuştu. Mahalle konuştu. İşçi konuştu. Öğretmen konuştu. Anne konuştu. Genç konuştu. Ve ilginç bir şey oldu. Kimse kendisini bütünüyle kazanan ilan edemedi. Çünkü kazananlar mezarlıkta olmaz. Kazananlar yarım kalmış hayatların içinde aranmaz. Kazananlar kayıp kuşakların arasında bulunmaz. Kazananlar annelerin gözyaşlarında bulunmaz.

Peki kim haklı çıktı? Bu sorunun cevabı da kolay değil. Çünkü her kesim bazı konularda haklıydı. Ve her kesim bazı konularda yanıldı. Hayatın karmaşıklığı tam burada başlıyor. Vatan kaygısı gerçektir. Adalet talebi gerçektir. Özgürlük talebi gerçektir. İnanç kaygısı gerçektir. Güvenlik kaygısı gerçektir. Kimlik kaygısı gerçektir. Sorun bunların varlığı değildi. Sorun bunların birbirine düşman hale gelmesiydi. Belki de en büyük kayıp buydu. Aynı ülkenin insanların birbirini dinlemeyi bırakması. Çünkü insan karşısındakini dinlemeyi bıraktığında önce merak kaybolur. Sonra anlayış. Sonra güven. Sonra ortak gelecek.

“

Bu soruyu sormadan bu dosyayı kapatmak olmazdı.

Bu dosyayı hazırlarken dikkatimi çeken şeylerden biri de şuydu: Bugün dönüp konuşan insanların çoğu artık daha sakin. Daha olgun. Daha dikkatli. Çünkü hayat insana bazı şeyleri öğretiyor. Gençlik çoğu zaman kesin hükümler kuruyor. Yaş ilerledikçe sorular artıyor. Belki de bilgelik budur. Kesin cevapların azalması. Daha çok anlamaya çalışmak. Peki bu dosyada hiç mi kazanan yok? Var. Ama düşündüğümüz yerde değil. Kazanan derslerdir. Eğer öğrenebilirsek. Kazanan hafızadır. Eğer unutmazsak. Kazanan tecrübedir. Eğer aktarabilirsek. Kazanan gelecek nesildir. Eğer aynı hataları tekrar etmezse. Belki de bu dosyanın sonunda verilmesi gereken hüküm şudur: Kimse bütünüyle haklı değildi. Kimse bütünüyle haksız değildi. Kimse bütünüyle kazanmadı. Kimse bütünüyle kaybetmedi. Ama Türkiye çok şey öğrendi. Ve öğrenmeye devam ediyor

DOSYA MUHASEBESİ: BU DOSYADA KİM KAZANDI?

Tanıklar Konuşuyor

Yaşayan

Bu soruyu sormadan bu dosyayı kapatmak olmazdı. Çünkü yüzlerce sayfa boyunca insanlar konuştu. Hatırladı. Hesaplaştı. Savundu. Eleştirdi. Sorguladı. Şimdi sıra son soruda. Kim kazandı? Bir ülkücü konuştu. Kendi doğrularını anlattı. Bir sosyalist konuştu. Kendi umutlarını anlattı. Bir İslamcı konuştu. Kendi arayışını anlattı. Devlet konuştu. Mahalle konuştu. İşçi konuştu. Öğretmen konuştu. Anne konuştu. Genç konuştu. Ve ilginç bir şey oldu. Kimse kendisini bütünüyle kazanan ilan edemedi. Çünkü kazananlar mezarlıkta olmaz. Kazananlar yarım kalmış hayatların içinde aranmaz. Kazananlar kayıp kuşakların arasında bulunmaz. Kazananlar annelerin gözyaşlarında bulunmaz.

Peki kim haklı çıktı? Bu sorunun cevabı da kolay değil. Çünkü her kesim bazı konularda haklıydı. Ve her kesim bazı konularda yanıldı. Hayatın karmaşıklığı tam burada başlıyor. Vatan kaygısı gerçektir. Adalet talebi gerçektir. Özgürlük talebi gerçektir. İnanç kaygısı gerçektir. Güvenlik kaygısı gerçektir. Kimlik kaygısı gerçektir. Sorun bunların varlığı değildi. Sorun bunların birbirine düşman hale gelmesiydi. Belki de en büyük kayıp buydu. Aynı ülkenin insanların birbirini dinlemeyi bırakması. Çünkü insan karşındakini dinlemeyi bıraktığında önce merak kaybolur. Sonra anlayış. Sonra güven. Sonra ortak gelecek.

“

Bu soruyu sormadan bu dosyayı kapatmak olmazdı.

Bu dosyayı hazırlarken dikkatimi çeken şeylerden biri de şuydu: Bugün dönüp konuşan insanların çoğu artık daha sakin. Daha olgun. Daha dikkatli. Çünkü hayat insana bazı şeyleri öğretiyor. Gençlik çoğu zaman kesin hükümler kuruyor. Yaş ilerledikçe sorular artıyor. Belki de bilgelik budur. Kesin cevapların azalması. Daha çok anlamaya çalışmak. Peki bu dosyada hiç mi kazanan yok? Var. Ama düşündüğümüz yerde değil. Kazanan derslerdir. Eğer öğrenebilirsek. Kazanan hafızadır. Eğer unutmazsak. Kazanan tecrübedir. Eğer aktarabilirsek. Kazanan gelecek nesildir. Eğer aynı hataları tekrar etmezse. Belki de bu dosyanın sonunda verilmesi gereken hüküm şudur: Kimse bütünüyle haklı değildi. Kimse bütünüyle haksız değildi. Kimse bütünüyle kazanmadı. Kimse bütünüyle kaybetmedi. Ama Türkiye çok şey öğrendi. Ve öğrenmeye devam ediyor

KÖKLERDEN GELECEĞE

Bir medeniyet iddiası, ancak hafızası diri ve istikameti belli toplumlarla mümkündür. Kendi hikâyesini bilmeyen nesillerin, başkalarının senaryosunda figüran olmaktan kurtulması zordur. Bu yüzden asıl mesele, değişime direnirken değil; köklerimizden aldığımız güçle bugünü anlamlandırıp yarını inşa edebilmektir.

İlim, ahlak ve adalet etrafında yükselen bir dünya görüşü, bize yalnızca geçmişte değil; gelecekte de yol gösterecektir. Zira mesele ne sadece hatırlamak ne de sadece ilerlemektir; mesele hem hatırlayıp hem inşa etmektir.

Dünya hızla değişiyor; ancak değişimin yönünü tayin edenler, kendi merkezini kaybetmeyenlerdir. Bize düşen, bu çağda sözümüzü söyleyebilmek için zihni diri, kalbi merhametli ve iradesi güçlü bir nesil yetiştirmektir.

Bu uzun yürüyüşte ne umutsuzluğa kapılmaya ne de kolaycılığa teslim olmaya hakkımız var. Çünkü biz, nice imtihanı aşmış bir medeniyetin mirasçılarıyız.

Yolumuz uzun, imtihanımız büyük; fakat gayemiz açıktır: İnsanı yücelten, adaleti esas alan ve tüm insanlığa rahmet olacak bir dünyanın inşası.

“

Gelecek, kendine güvenen; fakat geçmişinden de kopmayan nesillerin ellerinde yükselecektir.

AYNIVATAN DEFTERİ

YENİ KONULAR

GENÇLİK NE DÜŞÜNÜYOR?

Z Kuşağının değerleri, kaygıları ve umutları üzerine bir okuma

 MERVE KAYA / YAZAR

Zamanın ruhunu en net

yaşıyan kuşak, şüphesiz Z Kuşağı. 1997 sonrası doğan

bu gençler, dijital dünyayla

birlikte büyüdü; sınırların kalktığı bir çağda k

imliklerini arıyor, anlam

28 **Beşinde koşuyor.**

Araştırmalar, Z Kuşağı'nın önceki kuşaklara kıyasla daha sorgulayıcı, daha bilinçli ve daha küresel düşündüğünü

gösteriyor. Teknoloji onlar için yalnızca bir araç değil; aynı zamanda öz ifade biçimi,

üretim alanı ve dayanışma zemini.

Gençler artık sadece geleceğin

değil; bugünün de aktörleri olmak istiyor.

GÜNDEM

İLGİLİ HABERLER VE ÖNEMLİ OLAYLAR

GÜNDEM HABERLERİ VE ÖNEMLİ OLAYLAR

ÖNE ÇIKAN HABER

ÖNE ÇIKAN

GENÇLİK
ŞEHİTürkiye genelinde
binlerce genç
çevreden kiGençlerin
yaşanabilirGENÇLER KONUŞUYOR,
ŞEHİRLER DİNLİYOR

Türkiye genelinde 15 şehirde düzenlenen “Gençlik Diyalog Buluşmaları” binlerce gencin katılımıyla tamamlandı. Katılımcılar, eğitimden istihdama, çevreden kültüre uzanan başlıklarda önerilerini paylaştı. Gençlerin en çok vurguladığı konular: nitelikli eğitim, adil istihdam, yaşanabilir şehirler ve ifade özgürlüğü.

ÖNE ÇIKANLAR

1 MAYIS
EMECİN GÜNÜ

Yurt genelinde miting ve etkinliklerle 1 Mayıs kutlandı.

08 MAYIS
EĞİTİMDE YENİ
ADIM

Müfredatta sadeleşme ve sosyal-duygusal öğrenmeye yönelik yeni yol haritası açıklandı.

12 MAYIS
ENFLASYON
VERİLERİ

Yıllık enflasyon %36,1'e geriledi.

19 MAYIS
GENÇLİK
HAFTASI

19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı coşkuyla kutlanacak.

26 MAYIS
YERELDE
KATILIM
ARTIYOR

Mahalle meclisleri ve katılımcı bütçe uygulamaları güçleniyor.

EKONOMİ

KÜÇÜK
İŞLETMELERE
YENİ DESTEK
PAKETİ

KOBİ'lere yönelik düşük faizli kredi ve dijital dönüşüm desteği açıklandı.

EĞİTİM

ÜNİVERSİTELER
DE
ARAŞTIRMA
ATILIMI

Yeni araştırma fonu ile genç akademisyenlerin projeleri desteklenecek.

TOPLUM

GÜVEN
ENDEKSİNDE
HAFİF YÜKSELİŞ

Toplumsal güven endeksi geçen çeyreğe göre 3 puan arttı.

KÜLTÜR

KÜLTÜREL
MİRAS
GELECEĞE
TAŞINIYOR

RAKAMLARLA GÜNDEM

15.000+42

Katılımcı

%48

Umut oranı

* AYNIVATAN Gençlik Araştırması, Nisan 2025

“

Değişim, daima konuşanlarla değil;
dinleyen, düşünen ve birlikte
üretenlerle mümkün olur.

AYNIVATAN DEFTERİ

AYNIVATAN NABZI

Farklı mahallelerden kısınotlar, ortak sorular

— Bu ay memleketin farklı yerlerinden bize kalan cümleler

Bu ayın cümleleri

“ Umudumuz var, ama yönümüz belirsiz.

— Samsun / Öğrenci

“ Gençlerimizin fikri sorulmadan karar verilmesin.

— Bursa / Girişimci

“ Birbirimizden uzaklaştıkça, sorunlarımız büyüyor.

— Gaziantep / Aile

Farklı şehirlerden gelen not sayısı

152

Katılı sunan mahalle

68

Temsil edilen şehir

41

FOTOĞRAF

AYNIVATAN KARESİ

Bazen bir ülkenin ruhu, en iyi tek bir karede görünür.

Fotoğraf: AYNIVATAN Arşivi

**Kalabalığın içinde aynı soruya
bakan yüzler: Ne umduk, ne bulduk?**

“ Bir kare
bazen uzun
bir yazıdan
daha çok şey
söyler.”

KARİKATÜR

Bazen bir memleketin en sert muhasebesi, birkaç çizgide yapılır.

“

*Aynı masada konuşabilmek,
bazen en büyük siyasi hayaldir.*

“

*Karikatür, bazen
gülümseterek düşündüren
en kısa yazıdır.*

YARINA DAİR SÖZÜMÜZ VAR

BİRÜLKENİNGERÇEKGÜCÜİNSANININ REFAHIDIR

Önemli olan, geçmişini hatalarından ders almak, fayda ekseninde bir olmak için çalışıyor olmaktır.

GEÇMİŞTEN DERSLER

HATALARDAN ÖĞRENİYORUZ, GELECEĞE YÖN VERİYORUZ.

KAYIRMACILIK VE AYRICALIK

Yaşanan Yanlışlık:
Fırsatlarda eşitsizlik, güveni zedeledi.

Bizim Cevabımız:
Eşitlik ilkesine bağlı, adaletli ve nesnel süreçler kuruyoruz.

ŞEFFAFLIK EKSİKLİĞİ

Yaşanan Yanlışlık:
Kapalı kapılar ardında alınan kararlar, toplumu dışladı.

Bizim Cevabımız:
Tüm süreçlerde şeffaflık, hesap verebilirlik ve erişilebilirlik sağlıyoruz.

KAYNAK İSRAFI VE VERİMSİZLİK

Yaşanan Yanlışlık:
Kamu kaynakları etkin kullanılmadı, israf arttı.

Bizim Cevabımız:
Kaynakları doğru planlıyor, önceliği faydaya vererek verimli yönetiyoruz.

HALKLA İLETİŞİM KOPUKLUĞU

Yaşanan Yanlışlık:
İnsanlar karar süreçlerine dahil edilmedi, sesini duyuramadı.

Bizim Cevabımız:
Katılımcılığı esas alıyor, diyalogla ve ortak akılla ilerliyoruz.

KISA VADELİ ZİHNİYET

Yaşanan Yanlışlık:
Popülist adımlar uzun vadede kalıcı fayda üretmedi.

Bizim Cevabımız:
Uzun vadeli, sürdürülebilir çözümlerle kalıcı refahı hedefliyoruz.

YAKLAŞIMIMIZ

FAYDA ODAKLI. İNSAN MERKEZLİ. ŞEFFAF. SÜRDÜRÜLEBİLİR.

İnsanı merkeze alırsınız.
Her adımımızda toplumun faydasını gözetiriz.

Şeffaflığı ilke ediniriz.
Ne yapıyorsak, neden yaptığımızı açıklarız.

Süreçleri ölçer, izleriz.
Hedeflerimize ulaşmak için veriyi ve denetime güveniriz.

Katılımcılığı önemseriz.
Farklı sesleri duyar, birlikte karar veriz.

Sürdürülebilirliği gözetiriz.
Bugünü değil, yarını da planlarız.

GELECEK İÇİN PROJELERİMİZ

SÖZDEN EYLEME, BUGÜNDEN YARINA.

01

ŞEFFAF YÖNETİM PLATFORMU

Karar süreçleri, bütçeler, projeler ve sonuçlar herkesin erişimine açık olacak.

- Açık veri portalı
- Canlı süreç takibi
- Düzenli raporlama

02

YAŞAM KALİTESİ ODAKLI YEREL PROJELER

Sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir şehirler için yerelden başlayarak çözümler üretiyoruz.

- Mahalle gelişim programları
- Yeşil alan ve çevre projeleri
- Ulaşımda erişilebilirlik

03

EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ

Her çocuğun kaliteli eğitime erişmesi için destek ve burs programlarını güçlendiriyoruz.

- Burs ve mentorluk desteği
- Dijital eğitim imkanları
- Okul geliştirme projeleri

04

ÜRETEN VE GÜÇLENEN EKONOMİ

Küçük işletmeleri, girişimciliği ve istihdamı destekleyerek refahı büyütüyoruz.

- Girişimcilik destekleri
- KOBİ finansman programları
- İstihdam odaklı projeler

05

DOĞA VE GELECEK İÇİN

Doğayı koruyan, kaynakları verimli kullanan bir anlayışı benimsiyoruz.

- Yenilenebilir enerji projeleri
- Atık yönetimi çalışmaları
- İklim dostu şehirler

SÖZÜMÜZ VAR!

Hataları tekrarlamamak, insanımızın refahını artırmak ve daha adil bir gelecek bırakmak için kararlıyız.

İNSANIMIZ İÇİN
Çalışıyor, üretiyor, paylaşıyor ve birlikte büyütüyoruz.

GÜVEN İÇİN
Şeffaf, hesap verebilir ve adil bir yönetim anlayışını sürdürüyoruz.

REFAH İÇİN
Ekonomik, sosyal ve çevresel refahı birlikte inşa ediyoruz.

GELECEK İÇİN
Çocuklarımızın daha iyi bir ülkede yaşamaları için bugünden çalışıyoruz.

“ Fayda ekseninde, şeffaf süreç yönetimiyle; birlikte daha güçlü, daha adil, daha müreffeh bir ülke.” ”

TARİHTE BUGÜN

Geçmiş hatırlamak, bugünün anlamamızı ve yarını birlikte inşa etmemize yardımcı olur.

“

12 Eylül'ün en acı tarafı sadece tankların sokaklara çıkması, siyasetin susturulması ve demokrasinin askıya alınması değildi; insan hayatının bir denge hesabına indirgenmesiydi. Kenan Evren'in hafızalara kazınan “bir sağdan, bir soldan” anlayışı, adaletin değil, zulmün ifadesiydi. Çünkü darağaçlarına gönderilenler bir istatistik, bir taraf, bir denge unsuru değildi; annesi olan, babası olan, hayali olan, hatası olsa bile yaşama hakkı bulunan insanlardı. Çoğu daha hayatının baharında çocuk denecek yaşta gençlerdi. Devletin görevi insanı yaşatmakken, o dönemde insan hayatı ibretlik bir gösteriye dönüştürüldü. 12 Eylül bu yüzden yalnızca bir darbe değil, milletin hafızasında kapanmayan bir vicdan yarasıdır.

”